

II. ФУНКЦІОНА СЕМАНТИКА ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ. ТЕОРІЯ НОМІНАЦІЇ

УДК 81.42 + 343.98

DOI 10.31652/2521-1307-2023-37-17-25

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ ВИРАЖЕННЯ ГЛОРИФІКАЦІЇ В СЕМАНТИКО-ТЕКСТУАЛЬНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

Наталія Кондратенко

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Україна, м. Одеса, вул. Дворянська, 2

e-mail: kondr_nat@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9589-7716

У статті проаналізовано мовленнєві акти, що виражають комунікативну інтенцію глорифікації в текстах дискурсу соціальних мереж. Зосереджено увагу на дефініції поняття «глорифікація» як терміна українського законодавства. Це поняття належить до поширених у сучасних семантико-текстуальних лінгвоекспертних дослідженнях. Представлено дефініції за тлумачними словниками української мови та схарактеризовано глорифікацію як вияв семантико-граматичної категорії оцінки. Доведено, що інтенція глорифікації актуалізує комунікативно-прагматичний потенціал мовленнєвих актів позитивної оцінки. У комунікативній ситуації взаємодії мовця з масовим адресатом у публічному просторі соціальних мереж глорифікацію реалізовано через мовленнєві акти прославлення, похвали і подяки.

Ключові слова: *інтенція, мовленнєвий акт, комунікативна ситуація, комунікативно-прагматичний потенціал, глорифікація.*

COMMUNICATIVE-PRAGMATIC POTENTIAL OF SPEECH ACTS OF GLORIFICATION IN SEMANTIC-TEXTUAL LINGUISTIC EXPERTISE

Natalia Kondratenko

Odesa I.I.Mechnikov National University

St. Dvoryanska, 2, Odesa, Ukraine

e-mail: kondr_nat@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9589-7716

Introduction. *The article analyzes the speech acts that express the communicative intention of glorification in the discourse texts of social networks. Attention is focused on the definition of the concept of «glorification» as a term of Ukrainian legislation. This concept is common in modern semantic-textual linguistic expert research. Definitions according to explanatory dictionaries of the Ukrainian language are presented and glorification is characterized as a manifestation of the semantic-grammatical category of assessment. It is proved that the intention of glorification*

actualizes the communicative and pragmatic potential of speech acts of positive evaluation.

Purpose. *The purpose of the study is to define the concept of glorification and distinguish speech acts in which the intention of glorification is realized. The goal determined the following tasks: to define the concept of «glorification» according to explanatory dictionaries of the Ukrainian language; to characterize glorification within the semantic-grammatical category of assessment; to single out the main speech acts that are a consequence of the realization of the intention of glorification.*

Methods. *Linguopragmatic analysis was used to identify intentions and speech acts of glorification. Discourse-analysis was used to characterize the features of communicative behavior of the speaker and addressees. Functional-categorical analysis was used to outline signs of glorification as one of the manifestations of positive evaluation. The analysis of dictionary definitions and component analysis were used to find out the meaning of the lexeme «glorification» in the modern Ukrainian language.*

Results. *We interpret glorification within the semantic-grammatical category of evaluation, namely as a manifestation of positive evaluation, which involves the qualification of the main speech acts of its implementation. In the modern semantic-textual examination of speech, it is necessary to take into account two vectors of the implementation of the evaluation category – positively evaluative and negative evaluative values expressed in the text. Speech acts of glorification express a positive assessment of varying degrees of intensity using various speech acts; however, the communicative intention of the speaker in this case is always directed to a positive assessment of the highest degree. According to the traditional approach, evaluative speech acts were assigned to expressives that express the speaker's internal psychological state, in particular, his emotional tension, attitude to the situation and the interlocutor, emotional reaction to events, etc. Expressives also include expressions of evaluation – both positive and negative.*

Originality. *We include the following types of speech acts of positive evaluation subordinated to the expression of the intention of glorification. 1. Glorification is a speech act of expressing the highest positive assessment of the subject's actions with the affiliation of this subject to ideals worthy of imitation. The communicative intention of the speaker in this case is to give the highest positive evaluation to the actions of a certain subject. Speech acts glorifying the aggressor are characterized by a corresponding theme: a positive assessment of the actions of the military personnel of the aggressor country and the expression of a positive attitude towards their actions during the armed aggression against Ukraine. 2. Praise is a speech act, the communicative intention of which indicates sincere approval, a positive and evaluative attitude towards the object of assessment. First of all, praise is a manifestation of the speaker's positive and evaluative attitude towards a specific person, that is, it is directed at the subject. If the speech acts of praise are intentionally directed to certain actions, then praise does not refer to actions, but to a person. 3. Gratitude is a speech act of a positive reaction to a person's actions: the addressee expresses gratitude to the addressee for actions that the addressee considers useful for himself. Thanks as a ritual speech act does not have a clear direction towards glorification, but the use of this speech act to realize the intention of glorifying the aggressors and the military of the Russian Federation in the public space actualizes its communicative and pragmatic potential precisely as the realization of glorification.*

Conclusion. *The concept of glorification gained relevance with the beginning of the full-scale invasion of the Russian Federation in Ukraine as a term of the Criminal Code, which is common in requests for semantic-textual linguistic examination. The interpretation of this concept involves taking into account the actual semantic aspect and the linguopragmatic aspect. At the*

semantic level, the lexeme «glorification» has the meaning as a derivative of the verb «glorify», which is semantically identical to the verb «glorify». Glorification means «glorifying, praising, creating greatness». The linguistic-pragmatic aspect involves taking into account the communicative and pragmatic potential of speech acts subject to the expression of the intention of glorification. The concept of glorification in the semantic-textual linguistic examination is a manifestation of the semantic-grammatical category of evaluation, which implies its qualification taking into account semantic and pragmatic criteria. The main speech acts in which glorification is realized are the speech acts of expressing a positive assessment – glorification, praise and thanks.

Keywords: *intention, speech act, communicative situation, communicative and pragmatic potential, glorification.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Семантико-текстуальну лінгвістичну експертизу передусім зосереджено на визначенні об'єктивного змісту тексту та окремих висловлювань з урахуванням семантики лексичних одиниць і загального контексту. Проте не менш важливо під час проведення лінгвістичного експертного дослідження брати до уваги комунікативно-прагматичний потенціал представлених у тексті мовленнєвих актів, оскільки інтенція мовця часто стає тим чинником, що уможливорює кваліфікацію висловлювань як належних до певної групи (заклик, обіцянка, пропозиція тощо). Саме комунікативний намір, обрана стратегія комунікативної поведінки та специфіка комунікативної ситуації зумовлюють лінгвістичну інтерпретацію комунікативної взаємодії мовця та адресата. До актуальних питань, для розв'язання яких потрібно брати до уваги комунікативно-прагматичні параметри тексту, належить визначення та характеристика мовленнєвих актів глорифікації. Це поняття з'явилося в експертній практиці порівняно недавно і потребує ґрунтовного лінгвістичного опрацювання насамперед в аспекті лінгвопрагматики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання методологічного підґрунтя, терміносистеми й основних проблем лінгвістичної експертизи висвітлено в наукових працях українських мовознавців Б. Ажнюка, Л. Ажнюк, К. Голобородька, Т. Космеди, Х. Пазюристої, Т. Петрової, Г. Черненко, В. Широкова, Г. Яроцької та ін. Науковці КНУ імені Тараса Шевченка Л. Шевченко і Д. Сизонов видали перший в Україні підручник із лінгвоекспертології [14]. Можна стверджувати, що в Україні сформувалася потужна наукова школа лінгвістичної експертизи, що об'єднує, з одного боку, науковців-практиків профільних установ Міністерства юстиції, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України (С. Вул, Н. Дідушок, С. Долинківська, Є. Ковкіна, Л. Свиридова, Л. Фраймович та ін.), а з іншого боку, академічних дослідників (Л. Ажнюк, К. Голобородько, Л. Компанцева, Д. Сизонов, Л. Шевченко, В. Широков та ін.). Відзначимо, що останнім часом теоретики працюють як залучені до проведення експертної діяльності фахівці, тому в обох випадках маємо поєднання практики з теорією. Особливе місце і в експертній практиці, і в теоретичних розвідках посідає лінгвопрагматичний аналіз текстів, серед яких переважають різні жанри, представлені в соціальних мережах. Л. Компанцева наголошує, що «лінгвістична експертиза соціальних мереж вбачається ефективним інструментом ідентифікації гібридних загроз і впливів в інтернетному середовищі, а її результати сприяють виробленню асиметричних проактивних відповідей на дискурсивні загрози національній безпеці» [6, с. 133]. Висловлювання в дописах і коментарях соцмереж, що містять оцінку інформацію та скеровані на висвітлення актуальних політичних подій, усе частіше стають матеріалом дослідження в лінгвістичній експертизі. Через публічний характер повідомлень у мережевому дискурсі вони становлять лівову частину висловлювань і текстів, що є об'єктом

лінгвоекспертних досліджень. Насамперед це важливо в умовах інформаційної війни проти України під час повномасштабного вторгнення: створення, поширення й підтримка ворожого контенту в соцмережах належить до серйозних правопорушень. Однією з таких дій є глорифікація учасників збройної агресії РФ проти України, що набуває різних вербальних форм. При цьому глорифікація з лінгвопрагматичного боку реалізується в мовленнєвих актах різних типів, об'єднаних інтенцією мовця – прославлення певних осіб. На думку Ю. Браїлко і Н. Кислої, «деякі лінгвісти не бачать різниці між мовними явищами підтримки та глорифікації» [3, с. 306]. Саме це зумовлює потребу врахування комунікативно-прагматичного потенціалу мовленнєвих актів, інтенцією яких є глорифікація учасників збройної агресії проти України.

Мета і завдання статті. Метою дослідження є визначення поняття глорифікації та виокремлення мовленнєвих актів, у яких реалізується інтенція прославлення. Мета зумовила розв'язання таких завдань: визначити поняття «глорифікація» за тлумачними словниками української мови; схарактеризувати глорифікацію в межах семантико-граматичної категорії оцінки; виокремити основні мовленнєві акти, що є наслідком втілення інтенції глорифікації.

Методи дослідження. Під час аналізу залучено методи: лінгвопрагматичний аналіз – задля виявлення інтенцій і мовленнєвих актів глорифікації; дискурсивний аналіз – для характеристики особливостей комунікативної поведінки мовця та адресатів; функційно-категорійний аналіз – для окреслення ознак глорифікації як одного з виявів позитивної оцінки; прийом аналізу словникових дефініцій і компонентний аналіз – для з'ясування значення лексеми «глорифікація» в сучасній українській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну значно зросла роль семантико-текстуальних лінгвістичних досліджень з огляду на прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» в березні 2022 року [4]. Згідно із Законом Кримінальний кодекс України доповнено ст. 436-2 «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників».

Серед термінів, представлених у цій статті, у центрі нашої уваги постає поняття глорифікації, що раніше не мало юридичного потрактування. Це обґрунтовують і фахівці з тлумачення юридичної термінології, надаючи коментарі й дефініції поняття: глорифікація – «це надання ореолу героїчності, підкреслено позитивне ставлення, патетичне наділення позитивними якостями з одночасним запереченням негативних (чи без такого) наступних адресатів: осіб, які здійснювали збройну агресію російської федерації проти України, розпочату у 2014 році, представників збройних формувань російської федерації, іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих російською федерацією, представників окупаційної адміністрації російської федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, представників підконтрольних російській федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України» [7, с. 116]. Дискусійність цього поняття в правовому вимірі стає причиною його обговорення фахівцями відповідної галузі та надання йому чіткого визначення, зокрема в аспектах правомірності впровадження іншомовного терміна на противагу наявним «героїзація», «прославлення» «звеличення»; відсутності дефініції в

правових актах; відсутності в більшості тлумачних словників української мови тощо. Цей факт зумовлює продукування авторських визначень у наукових працях, як-от: «уславлення чи надання героїчного обліку» [14, с. 28]. Натомість у лінгвістичній науковій літературі цей термін не отримав належного висвітлення й потрактування, попри потребу опертя саме на лінгвістичну теорію під час проведення семантико-текстуальних лінгвістичних експертиз. Лише окремі аспекти лінгвістичного витлумачення термінів аналізованої ст. 436-2 Кримінального кодексу ставали предметом наукового аналізу, оскільки «лінгвістична інтерпретація юридичних термінів дозволяє експерту-лінгвісту виявити в аналізованих ним текстах мовленнєві акти, предметний зміст яких корелює із семантичним обсягом наведених вище понять, при цьому виконати завдання в межах компетенції лінгвіста, не вдаючись до потрактування норм права» [10, с. 110].

З погляду лінгвістичної експертизи термін «глорифікація» насамперед ґрунтується на дефініціях тлумачних словників. Фіксуємо дієслово «глорифікувати» в значенні «славити, звеличувати» в додаткових томах Словника української мови в 11 томах [12, с. 232], відповідно «глорифікація» визначена як «дія за значенням глорифікувати» [там само]. За дериваційними нормами української мови іменник «глорифікація» як номінація дії може бути потрактована як «прославлення, звеличення». Саме така дефініція є робочою для подання термінологічного апарату в семантико-текстуальних дослідженнях. Зазначені іменники зафіксовано в Словнику української мови в 11 томах, але не з окремими дефініціями, а як «дія за значенням прославляти» [11, т. 8, с. 287] та «дія за значенням звеличити» [11, т. 3, с. 463]. Зважаючи на це, потрібно відштовхуватися від лексикографічних дефініцій дієслів, екстраполюючи їх на номінації дії. Так, дієслово «прославляти» має словникове визначення: «1. Робити кого-, що-небудь славнозвісним, популярним, відомим. // чим. Ставати славнозвісним, популярним, відомим завдяки чомусь. 2. Звеличувати, вихваляти кого-, що-небудь, створювати популярність, славу комусь, чомусь (перев. описуючи в художньому творі, оспівуючи у пісні і т. ін.)» [11, т. 8, с. 287]. У Кримінальному кодексі України актуалізовано друге значення лексеми, отже, прославлення – це звеличення, вихваляння, популяризація. Дієслово «звеличити» має значення: «1. Створювати велич кому-, чому-небудь, сприяти величі, славі когось, чогось. // Робити значнішим кого-небудь. 2. Вихваляти, прославляти кого-, що-небудь» [11, т. 3, с. 464]. У другому значенні фіксуємо повний семантичний збіг із семантичним наповненням слова «прославляти» і трактуємо звеличення як «прославлення, вихваляння, створення величі». Спільними семами в обох випадках є «слава» і «хвала», що в українській мові мають виражену позитивно-оцінну конотацію. Н. Бігунова визначає схвалення як мовленнєвий акт позитивної оцінки [2, с. 93], що скеровує лінгвістичний вектор аналізу поняття глорифікації в бік категорії оцінки.

З огляду на це ми тлумачимо глорифікацію в межах семантико-граматичної категорії оцінки як вияв позитивної оцінки, що передбачає кваліфікацію основних мовленнєвих актів її реалізації. Категорію оцінки ґрунтовно описано в наукових розвідках С. Ганжі, В. Корольової, Т. Космеди, Л. Марчук, Т. Приходько, О. Халіман, Г. Черненко, Г. Яроцької та ін., зокрема проаналізовано лексичні та граматичні засоби вираження категорії оцінки. У сучасній семантико-текстуальній експертизі мовлення потрібно враховувати два вектори реалізації категорії оцінки – позитивно оцінене і негативно оцінене значення, виражені в тексті. Мовленнєві акти глорифікації виражають позитивну оцінку різного ступеня інтенсивності з використанням різних мовленнєвих актів, однак комунікативна інтенція мовця в цьому разі завжди скерована на позитивне оцінювання найвищого ступеня. Згідно з

традиційним підходом оцінні мовленнєві акти уналежнено до експресивів, що виражають внутрішній психологічний стан мовця, зокрема його емоційну напругу, ставлення до ситуації та співрозмовника, емоційну реакцію на події тощо. До експресивів належить і висловлення оцінки – як позитивної, так і негативної. З огляду на це в лінгвістиці виокремлюють оцінні мовленнєві акти, що є різновидом експресивів. Г. Приходько розмежовує оцінні мовленнєві акти, скеровані на об'єкт і на суб'єкт [9, с. 74], наголошуючи на потребі врахування семантичних і прагматичних критеріїв визначення оцінних мовленнєвих актів. Ми пропонуємо виокремлювати мовленнєві акти позитивної оцінки, об'єднані інтенцією глорифікації, з опертям на експертну практику.

Зараховуємо до мовленнєвих актів позитивної оцінки, підпорядкованих вираженню інтенції глорифікації, такі різновиди.

1. Прославлення – мовленнєвий акт вираження найвищої позитивної оцінки дій суб'єкта з уналежненням цього суб'єкта до ідеалів, що заслуговують наслідування. Саме цей тип мовленнєвого акту є прямим вираженням глорифікації, тому на семантичному рівні передбачає вживання лексем *слава, герой, гордість, гордиться, пишатися* тощо, напр.: *Героїв потрібно знати в обличчя. Вони проявили себе на полі бою; Слава героям! Пишаюся вами, воїни! Ви захищайте наші кордони; Ваш подвиг ніколи не буде забутий! Слава героям!* Висловлювання представлені переважно розповідними окличними реченнями, що є позитивно оцінними судженнями із семантикою позитивної характеристики особи або дій особи. Моделлю мовленнєвого акту прославлення є «позитивна оцінка + характеристика дії». Комунікативною інтенцією мовця в цьому разі є надання найвищої позитивної оцінки діям певного суб'єкта. Для мовленнєвих актів прославлення агресора характерна відповідна тематика: позитивна оцінка дій військовослужбовців країни-агресора та висловлювання позитивного ставлення до їхніх дій саме під час збройної агресії проти України.

2. Похвала – це мовленнєвий акт, комунікативна інтенція якого вказує на «щире схвалення, позитивно-оцінне ставлення до об'єкта оцінки [8, с. 5]. Насамперед похвала є виявом позитивно-оцінного ставлення мовця до конкретної особи, тобто спрямована на суб'єкта. Похвала відрізняється від прославлення меншим ступенем вияву позитивної оцінки, тому використовуються лексеми *хороший, добрий, гарний, правильний, молодець* тощо та аргументи відповідної оцінки. Глорифікація, потрактована як позитивна оцінка дій учасника збройної агресії проти України, має одним із засобів реалізації похвалу, напр.: *Повертайтесь додому живими, наші захисники; Солдате! (...) Ти найсильніший, найхоробріший і стальний.* Моделлю мовленнєвого акту похвали є «позитивна оцінка + номінація суб'єкта». Розмежовуючи мовленнєві акти похвали і схвалення, погоджуємося з думкою Н. Бігунової щодо несуб'єктного статусу схвалення: «Об'єктами схвалення є неживі предмети, ідеї та явища, які не входять у сферу особистих інтересів співрозмовника» [1, с. 13], а об'єктами похвали завжди є суб'єкти. Якщо мовленнєві акти проставлення інтенційно скеровані на певні дії, то похвала стосується не дій, а особи.

3. Подяка – це мовленнєвий акт позитивної «реакції на вчинки людини: адресант висловлює подяку адресату за дії, які адресант вважає корисними для себе» [5, с. 75]. Подяка належить до непрямих мовленнєвих актів позитивної оцінки, проте в політичних текстах часто виступає засобом вираження глорифікації, напр.: *Поклон тобі, солдате! Дякуємо за все; Спасибі, браття! Ви з перших днів на війні.* На лексичному рівні подяка виражається за допомогою лексем *дякую, спасибі, подяка* тощо. Мовленнєвий акт подяки є додатковим для вираження оцінного ставлення до особи або її дій: мовець висловлює вдячність тим учасникам збройної агресії, які, на його думку, на це заслуговують через відповідні вчинки.

Моделлю мовленнєвого акту подяки є «висловлення вдячності + характеристика дії суб'єкта». Подяка як ритуальний мовленнєвий акт не має чіткого скерування на глорифікацію, але використання цього мовленнєвого акту для реалізації інтенції прославлення агресорів і військових рф у публічному просторі актуалізує його комунікативно-прагматичний потенціал саме як реалізацію глорифікації.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Поняття глорифікації набуло актуальності з початком повномасштабного вторгнення рф в Україну як термін Кримінального кодексу, який поширений у запитах на проведення семантико-текстуальної лінгвістичної експертизи. Витлумачення цього поняття передбачає врахування власне семантичного аспекту та лінгвопрагматичного. На семантичному рівні лексема «глорифікація» має значення, похідне від дієслова «глорифікувати», що семантично тотожне дієслову «прославляти». Глорифікація має значення «прославлення, вихваляння, створення величі». Лінгвопрагматичний аспект передбачає врахування комунікативно-прагматичного потенціалу мовленнєвих актів, підпорядкованих вираженню інтенції глорифікації. Поняття глорифікації в семантико-текстуальній лінгвістичній експертизі є виявом семантико-граматичної категорії оцінки, що передбачає її кваліфікації з урахуванням семантичних і прагматичних критеріїв. Основними мовленнєвими актами, у яких реалізовано глорифікацію, є мовленнєві акти висловлення позитивної оцінки – прославлення, похвала і подяка. Перспективи дослідження полягають у розробленні методики семантико-текстуального аналізу текстів в аспекті наявності в них глорифікації суб'єктів – учасників збройної агресії рф проти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігунова Н. О. Позитивна оцінка як засіб маніпуляції співрозмовником (на матеріалі англійського літературного художнього дискурсу). *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Вип. 2. С. 12–18.
2. Бігунова Н. О. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання. Одеса: КМ ОМД, 2017. 580 с.
3. Браїлко Ю. І., Кисла Н. В. Проблемні аспекти лінгвістичних досліджень у кримінальних провадженнях стосовно глорифікації учасників збройної агресії Російської федерації проти України. *Криміналістика і судова експертиза*. 2023. Вип. 68. С. 302–312.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#Text> (дата звернення 28.09.2023).
5. Ківенко І. О. Мовленнєвий акт подяки: прагмалінгвістичний аналіз (на матеріалі англійської мови): дис. канд. філол. наук. Одеса, 2018. 226 с.
6. Компанцева Л. Ф. Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2020. № 40. С. 119–139.
7. Олейніков Д., Сердечна А. Науково-практичний аналіз термінів, використаних в диспозиції ст. 436-2 КК України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 74, ч. 2. С. 110–118.
8. Паламар Н. І. Місце мовленнєвого акту *похвала* серед оцінних мовленнєвих актів. *Іноземна філологія*. 2015. Вип. 128. С. 3–8.
9. Приходько Г. І. Оцінні мовленнєві акти в типології мовленнєвих актів. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2017. Вип. 1. С. 71–74.

10. Сидоренко О., Бондаренко О., Сипченко І. Лінгвістична інтерпретація юридичної термінології в семантико-текстуальних дослідженнях. *Філологічні трактати*. 2022. Т. 14, № 2. С. 105–115.
11. Словник української мови в 11 томах. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
12. Словник української мови в 11 томах. Додатковий том: у 2-х книгах / Гол. ред. П. Ю. Гриценко. Кн. 1. А–Л. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 556 с.
13. Шевченко Л. І., Сизонов Д. Ю. Лінгвістична експертиза: підручник / За заг ред. Л. І. Шевченко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 244 с.
14. Шинкарьов Ю. В., Коваленко О. О. Правова характеристика поняття «глорифікація» як форми об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 Кримінального кодексу України. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Серія «Право». 2022. Вип. 36. С. 23–30.

REFERENCES

1. Bihunova N. O.pozytyvna otsinka yak zasib manipuliatsii spivrozmovnykom (na materialii anhlomovnoho literaturnoho khudozhnoho dyskursu). *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2019. Vyp. 2. S. 12–18.
2. Bihunova N. O.pozytyvna otsinka: vid kohnityvnoho sudzhennia do komunikatyvnoho vyslovliuvannia. Odesa: KM OMD, 2017. 580 s.
3. Brailko Yu. I., Kysla N. V. Problemni aspekty linhvistychnykh doslidzen u kryminalnykh provadzhenniakh stosovno hloryfikatsii uchashnykh zbroinoi ahresii Rosiiskoi federatsii proty Ukrainy. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza*. 2023. Vyp. 68. S. 302–312.
4. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia kryminalnoi vidpovidalnosti za vyhotovlennia ta poshyrennia zaboronenoї informatsiinoї produktsii». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#Text> (data zvernennia: 28.09.2023).
5. Kivenko I. O. Movlennieviy akt podiaky: prahmalinhvistychnyi analiz (na materialii anhliiskoi movy): dys. kand. filol. nauk. Odesa, 2018. 226 s.
6. Kompantseva L. F. Linhvistychna ekspertyza sotsialnykh merezh v umovakh hibrydnykh vyklykiv natsionalnii bezpetsi Ukrainy. *Aktualni problemy ukrainskoi linhvistyky: teoriia i praktyka*. 2020. № 40. S. 119–139.
7. Olieinikov D., Serdechna A. Naukovo-praktychnyi analiz terminiv, vykorystanykh v dyspozytsii st. 436-2 KK Ukrainy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*. 2022. Vyp. 74, c. 2. S. 110–118.
8. Palamar N. I. Mistse movlennievoho aktu pokhvala sered otsinnykh movlennievnykh aktiv. *Inozemna filolohiia*. 2015. Vyp. 128. S. 3–8.
9. Prykhodko H. I. Otsinni movlennievi akty v typolohii movlennievnykh aktiv. **Naukovyi zhurnal Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediialnosti «Lvivskiy filolohichnyi chasopys»**. 2017. Vyp. 1. S. 71–74.
10. Sydorenko O., Bondarenko O., Sypchenko I. Linhvistychna interpretatsiia yurydychnoi terminolohii v semantiko-tekstualnykh doslidzhenniakh. *Filolohichni traktaty*. 2022. Т. 14, № 2. С. 105–115.
11. Slovyk ukrainskoi movy v 11 tomakh. Kyiv: Naukova dumka, 1970–1980.
12. Slovyk ukrainskoi movy v 11 tomakh. Dodatkovyi tom: u 2-kh knyakh / Hol. red. P. Yu. Hrytsenko. Kн. 1. А–Л. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 2017. 556 s.
13. Shevchenko L. I., Syyzonov D. Yu. Linhvistychna ekspertyza: pidruchnyk / Za zah red. L. I. Shevchenko. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 2021. 244 s.
14. Shynkarov Yu. V., Kovalenko O. O. Pravova kharakterystyka poniattia «hloryfikatsiia» yak formy obiektyvnoi storony skladu kryminalnoho pravoporushennia, peredbachenoho st. 436-2 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Serii «Pravo»*. 2022. Vyp. 36. S. 23–30.

Кондратенко Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Україна).

Kondratenko Natalia, Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of Applied Linguistics Odesa I.I.Mechnikov National University (Ukraine).

Стаття надійшла: 25.10.2023

Статтю прийнято до друку: 01.11.2023

УДК 811.161.2'373.43:355.48(470+571:477)

DOI 10.31652/2521-1307-2023-37-25-36

СЛЕНГОВІ НЕОЛОГІЗМИ В УКРАЇНСЬКОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПОЛІ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Ольга Павлушенко

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Україна, м. Вінниця, вул. Острозького, 32

e-mail: olha.pavlushenko@vspu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-0224-0900

У статті викладені результати дослідження словотвірних моделей сленгових неологізмів, що з'явилися в українському комунікативному полі соціальних мереж Facebook, YouTube, Telegram у період повномасштабної російсько-української війни. Проаналізовано лексичні інновації в межах лексико-семантичної, морфемної, лексико-синтаксичної та аббревіаційної деривації. Приділено увагу такому різновиду лексико-синтаксичного словотвору, як голофразис, який активізувався в українському розмовному мовленні в досліджуваній період. У всіх випадках виявлених нових лексичних одиниць з'ясовано їхню семантику.

Ключові слова: *неологізм, семантичний неологізм, лексичний новотвір, okazionalizm, сленг, словотвірна модель, сема, соціальна комунікація, інтернет-ресурс.*